HRAD DĚVIČKY

PROHLÍDKA HRADU

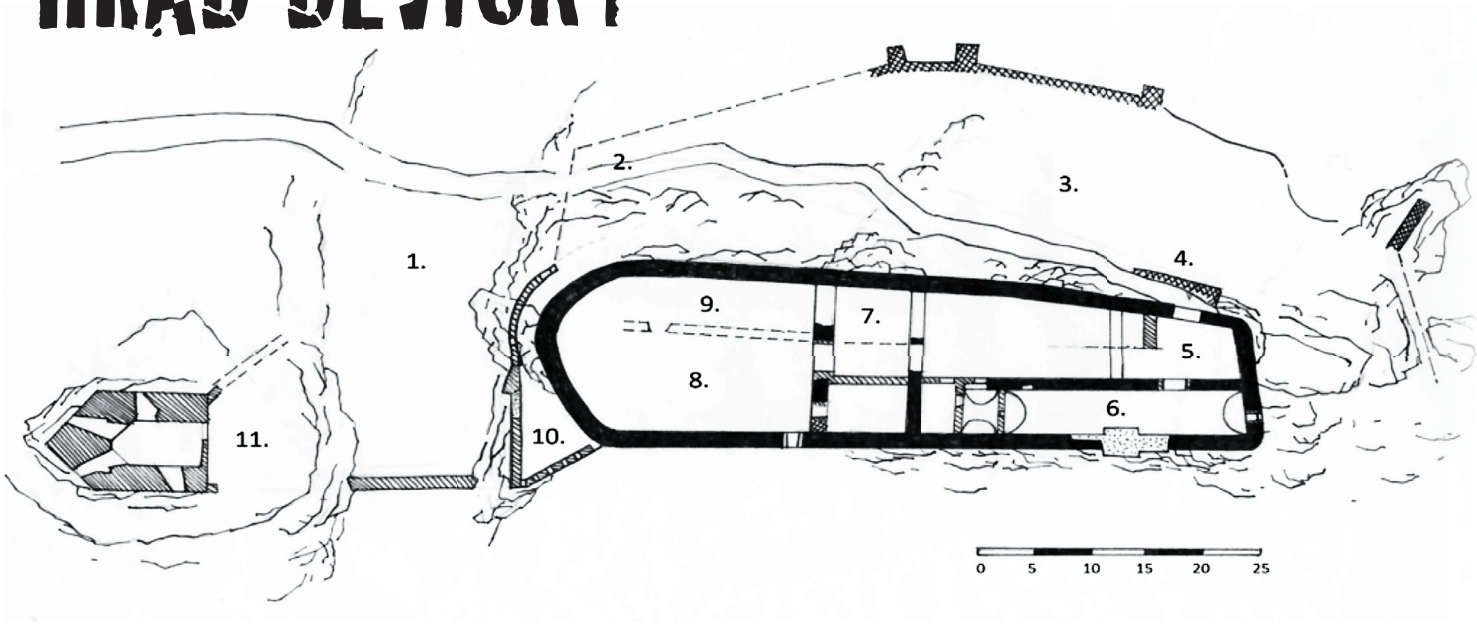

1. Hradní příkop

Před jihozápadním čelem hradu, které tvoří štít proti přístupu k hradu v ose skalnatého hřbetu, byl ve vápencové skále vytesán obranný příkop. Do tohoto příkopu byla vložena masivní příčná dělicí zeď. Tato zeď byla vystavěna z lomového kamene s úlomky cihel a táhla se od západního parkánu a zřejmě navazovala až na těleso bašty. Zhruba 3 metry nad dnešní úrovní severního dílu příkopu jsou ve zdivu patrny kruhové otvory po trámech lešení, některé jsou stále vyplněny uřezanými a uhnilými dřevěnými špalky.

2. První hradní brána

Dle fragmentů zdí předhradí, parkánu a úprav na skalních stěnách podél vstupní cesty, která lemuje severní obvod hradu, můžeme usuzovat, že první hradní brána stála na tomto místě. Tato brána byla hlavním vstupem do předhradí. O její podobě však můžeme pouze spekulovat. Celá tato oblast je totiž zasypána sutí ze severní obvodové zdi hradu. Bližší informace by mohly poskytnout archeologické výkopové práce, které by mohly odhalit základy brány, případně fragmenty jejího obvodového zdiva.

3. Severní předhradí

Předhradí tvořilo samostatnou opevněnou část hradu s řadou hospodářských objektů jako jsou stáje, chlévy, stodoly, seníky a jiné. Tyto stavby byly většinou dřevěné, a proto se do dnešních dnů nedochovaly. Předhradí hradu je také kompletně zasypáno sutí ze severní zdi hradu. Dochovaly se zde, nad dnešním hustě porostlým terénem, jen ojedinělé fragmenty, nedávající bez hloubkového průzkumu přesnou představu o jeho půdorysném uspořádání. Patří sem zejména poměrně dlouhý úsek obvodové tarasní zdi, mírně se stáčející podle vrstevnic pod severním rohem hradního jádra. Lomové zdivo bez použití cihel je tu zpevněno několika mohutnými opěráky.

4. Brána do jádra hradu

V boku vápencového masivu, ve východním prodloužení severní hradní stěny, můžeme spatřit zbytky prosekané cesty, která vede z předhradí do objektu hradu. Při levém nároží byla novodobě upravena starší rampa směrem k bývalému předhradí, nepravidelně obezděna lomovým vápencem s cihelnými výplněmi. Přilehlé fragmenty zdiva můžeme s jistotou určit jako zbytky bývalé hradní brány. Opět je vše zasypáno sutí ze severní stěny hradu včetně přístupové cesty. Pouze archeologický průzkum nám může objasnit stavební konstrukce této části hradu.

5. Jádro hradu (též palác)

Hradní palác plnil hlavně obytnou a reprezentativní funkci hradu. Na hradě Děvičky byla, podle dochovaných zbytků zdiva a starých vyobrazení hradu, pravděpodobně dvě palácová křídla. Příčné křídlo rozdělovalo hrad na dvě poloviny. Bylo jednotraktové, v nejnižší úrovni tříprostorové. Spojovalo starou věž s jižním palácovým křídlem. Uprostřed byl průjezd na hradní nádvoří, který je sice zasypaný, ale stále viditelný. Jižní obytné křídlo se rozprostíralo mezi křídlem příčným a východním čelem hradního obvodu. Pod celým křídlem byly vybudovány valeně zaklenuté sklepy. Křídlo bylo úzké, jednotraktové. V přízemí byly provozní místnosti, komory a obydlí služebnictva. V I. patře byly obytné místnosti panstva, ve II. patře pak místnosti pro hosty.

6. Sklepy a komín

Pod celým jihovýchodním palácem se nachází soustava sklepů. Sloužily jako spižírny a zásobárny potravin a vína. Velký hradní sklep má 20 m na délku a je přístupný z nádvoří. Na západní straně s ním sousedí malý sklípek, který je dnes částečně zasypán sutí. Poslední předpokládaný sklípek sousedí pravděpodobně s příčným křídlem. V nadzemní části jsou dva krbové sopouchy nad sebou, které ústily do mohutného cihlového komína. Ten byl dominantou hradu až do 22. 6. 1987, kdy se zřítil při mohutné bouřce.

7. Pravděpodobné místo hranolové věže

Dějiny hradu se v průběhu 16. - 18. století o hradní věži zmiňují. Měla být čtvercová, nejméně o třech podlažích s cimbuřím a ochozem kolem střechy. Na nejstarším známém vyobrazení hradu z roku 1675 je tato věž dobře patrná, stejně jako na vyobrazení z roku 1807. Na obou je vidět vrchní část věže, ovšem s jiným zakončením. Starší má ještě dlátovou střechu, pozdější už jen snížené patro se štíty a střechou sedlovou. Docela věrně jsou pak zakreslena pozorovací okénka na všechny čtyři strany. Věž se měla zřítit v roce 1812 za velkého hřmotu během silné bouře.

8. Velké hradní nádvoří

Do velkého nádvoří byl vstup průjezdem v suterénu příčného křídla paláce, který je sice z větší části zasypán, ale stále viditelný. Druhým vstupem pro pěší byla, dodnes zachovaná, branka vedoucí do parkánu v jižní obranné zdi hradu. Celé přízemí nádvoří je zasypáno sutí ze zřícených částí hradu. Byly zde pravděpodobně vystavěny sruby pro posádku, zbrojnici, sklady a zásobárny. Byla zde i vysekána cisterna, pověstná svoji hloubkou, jímající vodu ze střech paláce. Zasypána byla příkazem vrchnosti v roce 1797.

9. Domek hlídače

Pohromu pro hrad přinesl závěr 30leté války, kdy se jej zmocnili Švédové, kteří jej před svým odchodem v roce 1645 pobořili a patrně i vypálili. Hrad je popisován jako na spadnutí. V opuštěném areálu bylo na nádvoří zřízeno skromné obydlí strážného, který měl zvonem upozorňovat na nebezpečí, zvláště na požáry a bouřky. Posledním obyvatelem hradu byl zvoník Lorenc Kutzum, který v roce 1797 zemřel. Nástupce už na hrad neposlali. Pravděpodobné vrcholy obvodových stěn domku hlídače jsou stále patrné, i když je celé přízemí zasypáno sutí.

10. Parkán

Parkán byl prostor před samotnými hradbami, který je z přední strany chráněn další, zpravidla menší zdí, či náspem s chodníčkem, který umožňoval volný pohyb obránců z místa na místo. Západní parkán je ve vzdálenosti cca 2 metrů od zaoblené části štítové zdi hradu a jižním směrem vybíhá do ostrého břitu, který byl opatřen v úrovni ochozu střílnami. Do dnešního dne se zachovala pouze jediná, zbytek je v troskách.

11. Předsunutá dělová bašta

Dělová bašta byla pravděpodobně vystavěna mezi lety 1528 - 1532 v souvislosti s tureckým nebezpečím. Bašta směřuje k pokračování hřebenu, odkud hrozilo hradu největší nebezpečí. Dochovala se ve dvou zděných podlažích. Podlaží byla původně předělená dřevěným trámovým stropem. V přízemí se nacházejí 4 dělové komory, pouze u jediné se dochovalo ostění průstřelnice ve tvaru čtverce. V horním podlaží jsou pak dělové komory 3. Boční stěny jednotlivých komor byly na jedné straně klínovitě vykrojeny pro získání širšího palebního úhlu. Bašta čelila střelám až 5 metrů silnými zdmi, boční mají něco přes 2 metry a podle dochovaných zbytků i podle vyobrazení baštu uzavírala na straně ke hradu jen docela tenká zídka, která měla pouhých 50 cm. Zde byl pravděpodobně i otvor pro dopravu děl. Díky destrukci zdiva v jihovýchodní podélné stěně se odhalila kapsa po ztužujícím trámu. Tento trám musel být z mohutného stromu, protože jeho rozměry byly 40 x 30 cm! Podobné bašty vyrostly na více hradech, za Lichtenštejnů kromě Děviček na tzv. Kozím hrádku nad Mikulovem.

HRAD DĚVIČKY

HISTORIE HRADU

1222 První písemná zmínka o hradu Děvičky (Dewiczki). V tomto roce se zmiňuje purkrabí Štěpán z Medlova, předek pánů z Pernštejna.
1334 Král Jan Lucemburský udělil Děvičky lénem Hartneidovi z Lichtenštejna.
1368 Byla uzavřena smlouva mezi Janem I. z Lichtenštejna a jeho bratry a bratranci o společném držení hradů Mikulova, Sirotčího hradu a Děviček. Z té doby je i zmínka o hradní kapli ve které měl třikrát týdně sloužit mši farář z Dolních Věstonic.
1566 Kupuje Děvičky od zadluženého Jiřího VI. z Lichtenštejna Kryštof Kerečín.
1572 Kryštof Kerečín umírá jako bezdětný a císař Maxmilián II. prohlašuje mikulovské panství s hradem Děvičky korunním lénem.
1574 Popis Děviček v urbáři jako zámek s věží.
1575 Panství kupuje Adam z Ditrichštějna.
1620 Na hradě je stavovská posádka, které ves Milovice dodává potraviny a platy.
1620 Po Bílé Hoře je na hradě císařská posádka.
1629 Popis v urbáři jako zámek pevně stavěný a opatřený dostatečným počtem pohodlných pokojů a cisternou na dešťovou vodu.
1645 Švédové se zmocnili Mikulova a Děviček, po odchodu hrad pobořili a pravděpodobně vypálili.
1655 Mikulovský zámecký hejtman pořizuje popis hradu Děvičky. Hrad je na spadnutí a oprava by činila odhadem 2000 zl. Opraveny byly jen některé místnosti. Hrad sloužil k hlášení požárů a zvonění na mraky při bouřkách. Na hradě je hlídač pověřený touto službou.
1683 Na hradě stavěny hlídky, když se k Vídni blížilo turecké vojsko.
1744 Děvičky v únoru vyhořely.
1754 Obec Pavlov žádá knížete Karla Maxmiliána, aby dal opravit hradní věž a obydlí hlídače, což se nestalo.
1785 Královský hrad Děvičky se stal „kamenolomem". Při stavbě kostela v Klentnici byl použit materiál z hradu. Do kostela byl přenesen i zvon z hradní věže.
1797 Na hradě byly nařízením vrchnosti vytrženy ze zdí všechny železné svorníky, odvezeno veškeré železo a dřevo, což způsobilo definitivní zkázu hradu.
1812 Zřítila se hlavní věž za veliké bouře.
1825 Děvičky jsou pustý zámek s číslem popisným 162.
2021 Začíná záchrana zříceniny hradu spolkem Památky Pálavy.

Pověst zkamenělé dívky

Jedna z pověstí tohoto místa vypráví o tatarské princezně, která se na svém putování křesťanským světem dostala až na Děvičky, kde byla vlídně přijata. Krásná roucha a bohatství však nedala spát hradnímu pánu, jenž za bouřlivé noci vnikl se svými pacholky do princezniny ložnice a zavraždil dívku, obě komorné i psa, jenž se postavil na jejich obranu, a mrtvá těla nechal svrhnout ze skály. Ze svého nekale nabytého majetku se však neradoval dlouho, neboť ráno uzřel na skalním útesu zkamenělá těla výhružně hledící k hradu. Hrůzou zešílel a vrhl se za nimi. Pomstou za tuto vraždu pak Tataři vyplenili Moravu.